

المملكة العربية السعودية
وزارة التعليم العالي
جامعة أم القرى
قسم الدراسات العليا
فرع الأدب

ملاحم البيئة السعودية في روايات إبراهيم الناصر الحميدان

إعداد الطالبة
نورة بنت محمد ناصر آل جابر المري

إشراف الدكتور
عبد الله بن إبراهيم الزهراني

بحث مقدم لقسم الدراسات العليا العربية - كلية اللغة
العربية فرع الأدب لنيل درجة الماجستير في الأدب العربي

ملخص الدراسة

“ ■
■

"

“ ■
■

”

3

—

□

(

—

الطالبة

كلية اللغة العربية

نورة محمد ناصر المري

د. عبد الله إبراهيم الزهراني

د. محمد صالح بدوي

المشرف

عميد

إهداء

إلى من علماني كيف أقف تجاه صعوبات البحث العلمي
...

وكيف أحب العلم والوطن ...
وكيف تكون الشجاعة في الحق ...
والذي رعاهما الله ..

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المقدمة

:

.

((

))

.

.

((

))

.

.

.

))

((

.

⋮

-

-

▪

⋮

((

))

⋮

▪

⋮

١- المقدمة .

٢- التمهيد : وشمل ثلاثة أقسام :

⋮

((

))

▪

⋮

▪

⋮

⋮

▪

⋮

٣- الدراسة ، وجاءت في خمسة أبواب :

□

5

□

■

1

1

■

-

■

⋮

⋮

-

■ (())

■

-

* * *

منهجي الذي سرت عليه :

⋮

-

(())

■

-

■

-

■

-

■

-

- -

.

-

-

-

.

-

.

-

.

-

.

.

*

*

*

·
·

.

- -

.

.

...

.

.

.

-

-

)) :

·
·

· ((

▪

المقدمة

■

⋮

))

..

■ () ((

■

() ”

“

”

“ ⋮

■ ()

/

()

“

() ”

▪

▪ ()

“

() ”

” “

” “

▪

))

)) ▪ -

.. .. /

..

..

()

”

“ : ()

▪

▪ ()

▪ () (

▪

▪

▪

▪

▪

▪

▪

▪

”

“

”

“

▪

▪

▪ ()

▪

- -

· ·
·

·
·

·

” “

·

))

” “

·
·

” “

·

()
· (

” “ ” “
·

·

·

()

·

·

”

“ · ()
·

·

-

- -

التمهيد

:

-

:

-

:

”

“

”

“

.

.

-

-

()

()

()

■
()

■ () « »

» :

■ () «

»

■ () «

عناصر البيئة :

■ :

■

■ :

■

■ :

■ : ()

■ ” “ : ()

■ ” “ : ()

Maurice Marteau Ponty : Sens et non sems , Vowel, Paris, 1948 , P . 93 . ()

■

■

■

■

■

”

“

..

..

..

■

▪

)) :

▪ () ((

”

▪

/

“ :

()

■ ■

() ” “

()
■

” “

” “
■

/

()
■

() ” “
■

” “

()

” () “ ■ ()

“

■ / ”

” “ ()

“ ” “ ” “ ()

” “ ”

” “

” “

()
.
/

()
.

()
.

()
.

مؤلفاته :

:

- .
- .
- .
- .

” “ ()
.
” “ ()
” “ ” “ ()
.
 ()

- -

. / -

⋮

.

⋮

.

-

)

()

()

-

.(

.

-

.

-

.

-

⋮

.

-

.

-

.

-

.

.

الفصل الأول

“البيئة الاجتماعية”

- -
- -
- -

البيئة الاجتماعية

!..

!..

!..

.

” ()

“ ”

“

()

.

·
·

·

”

“

”

“

·

·
·

·

-

·

-

·

-

١ - العادات والتقاليد :

- -

▪

▪

▪

))

▪ () ((

▪

))

▪

▪

▪ () ((

”

“

()

▪

:

()

- -

▪

▪

”

“

”

“

▪

-

))

-

-

▪ () ((

”

“

)) ▪

”

“ : ▪

()

▪

▪

· () ((

))

· ((. . .

))

. .

. .

· () ((. .

)) :

· () ((. . . ” “

·	:	()
·	:	()
·	:	()

”

“

· () ((· ·

)) :

()

·

”

“

))

ش :)

() ((

() ((

·

”

“

·

)) : ”

“

· ·

· () ((· ·

· : ()

” “ : ()

/ ” “ : ()

· / / ()

· ” “ : ()

- ” “ ” “

)) : -

“ () « ..

..)) : ”

..

..

. () «

ش .

” “ ” “

[] » : ” “

[]

. () « ..

..

. () «)) - - ” “

. ()

. : ()

. : ()

. : ()

” “ ” “ ” “

[] »
)

() « . .

” “

() « . .

) :

. ” “ ” “
.

() « . .

)

” “

.

” “

.	:	()
.	:	()
.	:	()

” “

” “
· -
)) : ” “

” “
() ((

)) :
” “ () ((
“ ” “

”

” “ ” “
.. [])) :

· : ()
· : ()

” “ ()

■

■ ■ ■

” “

” “))

■ ()

■ ■

” “

■

)) : ” “

■ ()

■ ■

” “

” “

” “

-

-

■ : ()

■ : ()

■ : ()

- - ()

▪

” “

)

..

▪ () ((..

) ()

▪ () ((

” “

▪

()

” “

()

”

“ : ()

▪

” “ : ()

▪ ()

- -

” “

■

“

” “

”

)) ∴

■ () ((

” “

” “

..

)) ..

■ () ((

)) ∴

” “

■ () ((

” “

” “ ()

..)) ∴

■ () ((

∴

■	”	“ ∴	()
■	∴		()
■	∴		()
		∴	()

)) ∴
()₍₍
” “
” “ ()₍₍ ∴
” “

)
()
()₍₍

” “
∴
()₍₍)

” “
” “
” “
” “
()₍₍

∴	()
∴	()
∴	()
∴	()
∴	()

”

“

■

：

：

”

“

)) ：

：

..

() ((

..

— ”

“

”

“

)) ：

：

—

() ((

■

..

..

”

“

...

”

“

—

■

—

■

：

()

■

：

()

”

“

”

“

..

() ((

))

”

“

))

”

“

() ((

..

))

. () ((

)) ”

“

. () ((...

() ((...

))

.

”

“

() ((

))

.

”

“ :

()

.

()

.

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

))

”

“

▪ ()((

”

“

()((..

))

))

▪ ()((

))

”

“

..

▪ ()((

))

▪ ()((

”

“

))

-

-

▪ ()((

▪

▪ : ()

▪ : ()

▪ ()

▪ : ()

▪ ()

▪ ()

▪

()

▪

))

▪ () ((

▪

”

“

-

-

▪

-

”

“

-

))

”

“

..

▪ () ((..

▪ : ()

▪ : ()

· :

” “ ” “
” “ ” “

·
“
·
”

· ·))
” “

() ((· ·
))

· ·

/ ” “ : ()

· () ((· ·

· ·

” “

· · · ·

))

· ·

· () ((

” “

·

” “

- ” “ ” “

-

))

((· ·

· ·

· ·

()

” “

))

· ()

· : ()

· : ()

- -

· () ((·· ” “ ··

- -

· () (()) ” “

-

” “ -
)) ” “

··

· () ((··

)) ” “

· () ((··

))

· : ()

· : ()

· : ()

· (()) (()) ()

..

..

. () ((..

” “

)

..

..

..

. () ((..

” “

)

..

..

. () ((

..

)

..

..

..

. () ((

” “

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

)

..

..

() ((
.

)

”

“

”

“

() ((
..

..

-

-

)

() ((
.

()

)

() ((
..

)

..

..

..

.

:

()

.

:

()

.

()

”

“

:

()

.

”

“

:

()

() » ∴ () « ..
 () « ..

)
() «

.. ..))

 ..
 ..
() « ..
 ..

” “

) ∴
() « ..

- -

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

..!

□ □

--	--	--	--	--	--

” “
” “ ” “
” “

)

.. ..
.. ..
() (..

” “ .

!
.() ())

. : ()
. : ()

)) ∴

” “

..

..

..

..

..

..

.()((..

..

)) ∴

” “

()((..

” “ ” “

))

..

.()((..

” “

..

.()) ∴

” “

.()((..

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

() (())

- -

. ()

“ () ((!!)) : ” “
)) :

. () ((..

[]))

. () ((..

..))

. ” “ : ()
: ()
” “ : ()
 ()
: ()

□ □

-
-

—

—

“

•	:	()
	:	()
	:	()
	:	()

：

() ((. .))

. .)) ：

. .

. () ((. .

)) ：

. .

” “ () ((. .

)) ：

. .

. .

. () ((. .

：

. . .

. ()

. ：

()

. ：

()

. ()

. ()

” “ ：

()

=

▪

()

▪

▪

-

▪ : ()

٢- التفاوت الاجتماعي :

“ () ” “ ”

▪

” “

▪

” “ ” “ ” “ ”

)) :

-

-

▪

▪ ▪

“ ” “ () ”

..

..

-

.

-

. ()₍₍

”

“

))

.

. ()₍₍

.

”

“

.

”

“ .

()

.

:

()

- -

)):

.()

.()

:

..

)

.

..

()

)

..

. : ()

. : ()

()

” “

)) : ()
 () (! ! ..
 .

. : ()
 . : ()

”

“

”

“

■

“

—

”

))

() ((

■

()

■

))

() ((

■

))

() ((

■

))

”

“ : ”

()

■

”

“

()

■

”

“ : ”

()

■

■

()

· ()_⌈

· ·

-

-

·

”

“

”

“

()

·

”

“

· ()_⌈

)

”

“

) :

()_⌈

”

“

)

()

()_⌈

) :

”

“

· ()_⌈

·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()

()
.

()((

)) :

”

“

-

-

))

”

“

))

..

()((
.

”

“

))

..

..

..

()((
.

..

))

..

..

()((..
.

))

.

”

“ :

()

.

()

:

()

.

:

()

.

:

()

· () ((· ·

))

· () ((

”

“

·

· ()

·

· () ((

”

“

”

“ ()

·

”

“ ·

()

·

·

“ ·

()

”

“ ·

· ()

”

·

·

▪

..)) - - ” “

() ((

- -

” “

)) :

▪▪

() ((

)) :

- - ” “ () ((

(()) :

.. ..)) ” “

() ((.. ..

” “ ” “

▪	”	“ :	()
▪	:		()
▪	:		()
▪	:		()

“ - ” “ ” “ ”

”

())) :

..)) : ” “ () (

” “ () (

..)) :

: () (..

..))

.. () (

))

” “ () (

))

.. () (

.	:	()
		()
.	:	()
.	:	()
		()
		()

)) :

▪ ▪

() ((

▪

))

” “

▪ ▪

() ((

”

“

”

“

▪

))

”

“

”

“

() ((

▪

”

“

))

() ((

▪

”

“

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

..))

..

() ((

- -

” “ .

..)) ∴ ” “

” “ . () ((.. ..

. - - - ∴

.()

” “

)

() ((

.)) ” “

.

() ((

..

- -

) ∴

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

” “ () ((. .

)) :

. . .

. .
() ((.

. .

” “

” “ ” “

() ((.))

” “ ” “

.

” “ ” “

” “

))

. .

() ((()

” “

. : ()

. : ()

” “ : ()

. : ()

”

“

)

· () (

”

“

”

“

)

”

“

· () (

”

“

)

·

·

·

·

() (

·

)

·

· () (

) ”

“

·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()

· () ((

- -

” “

” “

· () (())

·

))

” “

· () ((

·

” “

))

·

· () ((

· () ((

))

))

· : ()

· : ()

· : ()

· ()

· ()

	.	:	()	
		:	()	
			.	()
.	:	()		
		.	()	
		.	()	
.	:	()		
.	:	()		

)) ” “

· () ((

” “

)) - ” “ -

() ((

)) ” “

” “ () ((

· () ((.))

” “ ” “

)) ” “ !

” “ ·

))

· · () ((· ·

· : ()

· : ()

· : ()

· : ()

· : ()

·
·

”

“

”

“

() ((

))

))

· () ((

))

· () ((

))

”

“

· () ((

)) :
·

”

“

· () ((

· ·

”

“

-

-

- ”

“

· : ()

· ()

· : ()

· : ()

· : ()

-

))

..

..

..

..

..

·
·

· () ((· ·

..

))

..

· () ((· ·

..

”

“

”

“

)) ·
·

..

..

”

“

· () ((

·
·

-

”

“

”

“

·

”

“ ·
·

()

·

· ()

· ()

■

-

■

))

”

“

■ () ((. .

”

“

))

■ () ((. .

-

”

“

-

”

“

■

■

)) ■

■ : ()

■ ()

..

.()((

()

..)) : ” “

..

..

.((

..

()

” “

.

..

)

.()((..

” “ ” “

..

) : :

-

-

..

. : ()

. : ()

. : ()

.()((.. ..

” “

..)) :

..

.()((.. ..

)) :

.()((.. ..

” “

)) :

.. ..

..

!!

.()((.. ..

))

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

.()

/ ” “

) :

.()

” “

.) :

..

..

..

..

.()

)

..

..

..

..

..

.()

..

)

..

..

.”

“ :

()

.

”

“ :

()

.

:

()

.

:

()

.. (« ()

()

.

←

←

/

”

“

.. (« ()

))

» :

س وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ش

...

.. :

()

.. :

()

▪ ()₍₍
.....

▪ ()
.....

”

▪ : ()
“ : ▪ ()
▪

٣ - أهم المشكلات الاجتماعية :

- :

”

“

[]

()

” () “

” “ ” “

()

()

.

))

·
·
·
·

” “

() ((

.

·	”	“ :	()
·		:	()
·		:	()
·		:	()
·		:	()

))

-

· () ((· ·

” “ ” “

))

· ·

· ·
· () ((
·

· ()
·

” “

” “

” “

” “

)) · ” “
·

· () ((
·

· · ()

· ” “ · ()

” “ · ()

· /

· ” “ · ()

))

· () ((

·
·

-

”

“

”

“

)) ·
·

· () ((

”

“

)) ·
·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((· · ·

-

”

“ ·
·

· ()

·

”

“ ·
·

()

·

()

))

..

..

() ((
.

.

)) :

.

”

“

..

..

-

..

..

))

() ((-

() ((
.

))

”

“

() ((
.

))

-

..

..

..

-

.	:	()
”	“ :	()
.	.	()
.	:	()

· () ((· · · · ·

” “

))

· · · · · () ((

· () ((

() (()) ” “

)) - - ” “

) () ((

· () ((- - ·

” “ ” “

)

·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()
		· ()
		· ()

— —

■ () () ” “ ■ ■

))

□ □

■ () ((

))

□ □

□ □

■ () ((

))

 $()_{((\dots$
$$(\quad)_{((\quad))}$$

” “

■

” “

$$)) : \begin{array}{c} \blacksquare \\ \blacksquare \end{array}$$
$$\begin{array}{rcl} & & : \\ & & () \\ \cdot & & : \\ & & () \\ \cdot & & : \\ & & () \\ \cdot & & : \\ & & () \\ & & \cdot \\ & & () \end{array}$$

（ ）
。 。

“ ” “ ” “ ”
。 ”

（ ）
。 ” “

）
” “ （ ）
（ ）
。

” “ ” “
。 ” “
（ ）
。

” “
” “
） 。

。	：	（ ）
。	：	（ ）
。	：	（ ）
		。（ ）
		。（ ）

· () ((· ·

·

∴

-

()

”

“

∴

·

-

-))

· () ((

·

-

()

-))

· () ((

-

·

-

· ·

))

· ” “ ∴ ()

· ” “ ∴ ()

· ∴ ()

· (()) (()) ()

· () ((

· -

-)) :

” “

· ·

· ·

· ·

· () ((

”

“

”

“

·

-

-

() ((

))

))

· () ((

·

· : ()

· : ()

· ” “ : ()

· ()

- -

)) : ” “

. () ((

: ” “

..

)) :

..

. () ((...

..

” “

:

.

-

.

-

.

-

.

-

)

”

“

(

..

)) :

. : ()

. : ()

· () ((· ·

)) :

· () ((

-

- ”

“

”

“

·

”

“

”

“

”

“

·

“

“

”

”

· ()

:

-

·

”

“ :

()

·

:

()

▪

▪
▪

“

”

“

▪

”

▪
▪

-))

() ((

▪

)) ▪
▪

▪ ▪

() ((

▪

”

“ :
:

()

▪

▪

:

()

“ ” “

..)) : ”

() ((

()

)) ” “ ” “

)) ((

() ((..

..

))

() ((

” “

.

“

”

. : ()

“ : ()

. -

” “ : ()

. : ()

)) ”

() ((

” “ .

))

” “ () ((

)) ” “

..

. () ((..

:

.

)) :
() ((..

..

() ((..)) :

. : ()

. : ()

. : ()

. : ()

. ()

” “ . ” “

))

() ((. .

” “

“ : ” “ ()

”

() ((.

- -

)) : ” “

. .

. .

” “ () ((. .

” “

” “

. . :)) :

. .

” “ () ((.

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

))

- -

· () ((

·

”

“

·

“

”

“

”

)) ·

· () ((

(-)

·

))

”

“

· () ((· ·

”

“

· : ()

· ” “ : ()

· : ()

)) :

..

..

() ((

..

..

)) :

() ((

() ((..

)) :

)) :

() ((..

))

-

-

..

..

() ((..

..

”

“

”

“ :

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

■ ■

- ” “

-

()

■

) ” “ ” “

“ () (

”

)

() (

■

)

” “ () (

■

) ” “ ” “

() (

■

■

” “ ” “

”

“ : ()

:

■

” “ : ()

■

:

■

:

()

■

:

()

■

:

()

” “ ” “ ” “

)” “

()((

” “ ” “

·
·

” “

· ()(())

” “

·

” “

)

· ·

· ·

· ()((

“))

”

· ()((· ·

” “

” “ ” “

·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()

()

.

”

“

”

“

..

)) :

)) :

()

..

()

..

-

-

()

))

-

-

...

”

“

”

“

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

”

“

■

الفصل الثاني

“البيئة المكانية”

■

-

■

-

■

-

البيئة المكانية

)

... () .

)

()

”

“

.

.

”

.

“ :

()

.

-

()

.

- -

▪

)) :▪

▪ () ((

()

▪

▪

))

▪ () ((

()

-

”

“ :▪

()

▪

-

”

“ :▪

()

▪

▪

()

“

()

=

()
.

” “

：

· -

· -

(()) -

()
.

“ ” “

”

- () -

))

”

” · “ · ()

· -

· : ()

” · “ · ()

· - -

· () ((

·
·

·

-

·

-

()

-

·

”

“

”

“

·

”

“

(

·)

)

()

() ((

”

“

”

“ ·
·

()

·

”

“ ·
·

()

·

-

”

“ ·
·

()

·

() ()

“

▪

”

▪

”

“

))

() ((

▪

))

() ((

▪

“ ”

“

”

)) ∴

∴

∴

-)

▪

(-

((

”

▪

“ ∴

()

▪

∴

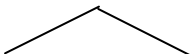
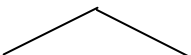
()

· () ((. . .

”

“

·

()

()

()

()

”

“

”

“

·

)

·

· () (

”

“

”

“

·

·

()

·

”

“

·

()

· ()

“ ”

“

”

)

· () (

·

·

-

”

“

()

”

“

()

·

البيئة المكانية في روايات إبراهيم الناصر

:

-

·

:

·

”

“

·

·

≠

))

-

-

· () ((...

·

·

))

”

“ :
·

()

”

“

·

) ()

. ()

.

-

...

:

.

-

.

-

)

.

. ()

-

”

“

”

“

.

:

:

/

. : ()

. ()

” “ : ()

.

- -

[...]

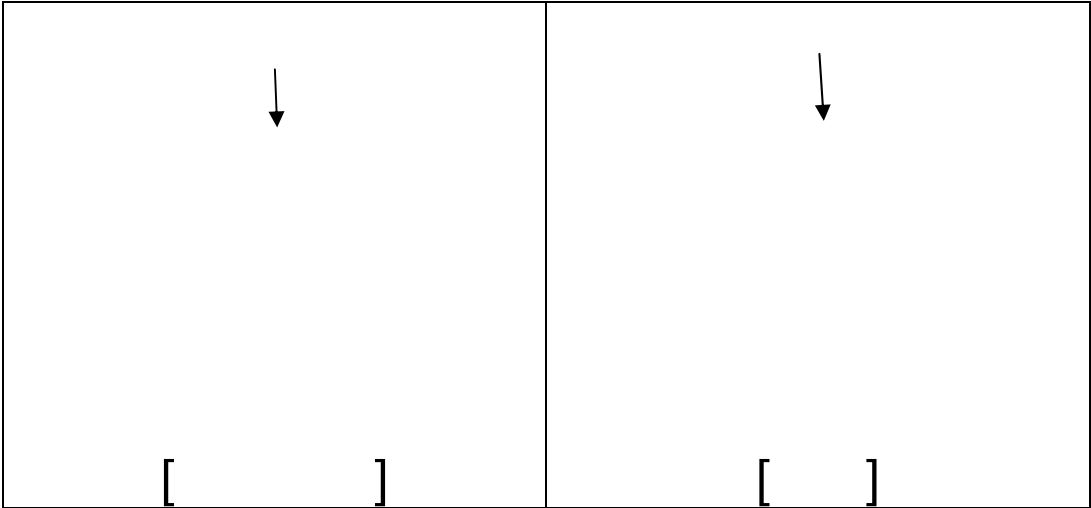
. ()

:

=

=

:

: -

:))

”

“ : ()

.

- -

：

■ ((

■

：

))

■

((

■

■ () ((

■

-

”

“

：

()

■

•

•

..

ش

» :

() «

•

: س فِي بُيُوتٍ أذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا

أَسْمُهُ ش () .

()

()

•

”

“

() ”

“

()

() () .

” “ : ()

()

“ : ”

“ () ”

” “

)) :

“ ()

” “ ” “

▪

” “

()))

▪	”	“ ▪	()
▪	”	“ ▪	()

▪ () (

” “

” “

()

” “

▪ ()

” “ ” “

” “

▪

” “

()

()

() ()

” “ ” “

▪

▪

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

- -

· -

· -

· -

“

”

)) : ()

..

- -

..

() ((

·

·

”

“ ·

()

”

“

”

“ ·

()

”

“

.

..

)) :

. () ((..

[]

. () ((

..

..

)) :

)) :

. () ((

()

.

”

“

)) : ”

“

..

..

..

. : ()

. ()

. : ()

”

“ : ()

.

⋮ -

” “

▪

” “

▪

))

⋮

▪ () ⋮

)) ⋮

” “

⋮

⋮

⋮

⋮ ()

· () « · ·

·

((· ·))

· ·

· ·

-

· ·

· ·

-

· ·

· ·

· ·

-

· ·

· ·

-

· ·

·

·

· () « · ·

· ·

· ·

-

))

·

·

· () « · ·

-

·

:

()

·

:

()

..))

.()((..

)) :

()

.()((..

))

.()((...

” “

)) : ” “

.

.

.()((

. ()

. : ()

. : ()

. : ()

. : ()

” “

■

” “

” “

”

)) ■

■

” “

■

■

■

■

■

■

■

■

”

■

..
.()« ..

[]

)) :

.()« ..

[]

“

.

”

:

..

”

“

)) :

.

. : ()
. : ()

..

.(

:

”

“

”

“

)

.

.(

”

“

”

“

”

“

”

“

”

“

.

:

()

.

:

()

()

- -

()

” “

:

· - · () -

()

()

()

..)) :

” “

.. ..

· () ((

))

[]

· ” “ : ()

· () ⌞ · ·

· · :)

[]

· ·

· ·

· ·

· () ⌞

/

()

”

“

· · :)

/

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ⌞ · ·

· ·

()

· · :)

· () ⌞ · ·

· ·

· ()

· ()

· : ()

· ()

- -

:

[]

/

[]

/

)

.()

(/)

)

..

-

-

..

..

.

..

..

..

. : ()

.()((

[]

[]

)) :

..

”

“

..

.()((

..

:

:

))

..

..

..

.()((

..

))

..

..

..

..

.()((

..

.

:

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

- -

.. []))

((.. ..

..)) :

..

. () ((..

. () ((...))

)) - -

..

. () ((..

))

. () ((

)) :

. () ((

. () ((..

...))

(-)

. : ()

. : ()

. : ()

. ” “ : ()

. ” “ : ()

. : ()

- -

..

..

)) :

..

() ((..

..

..

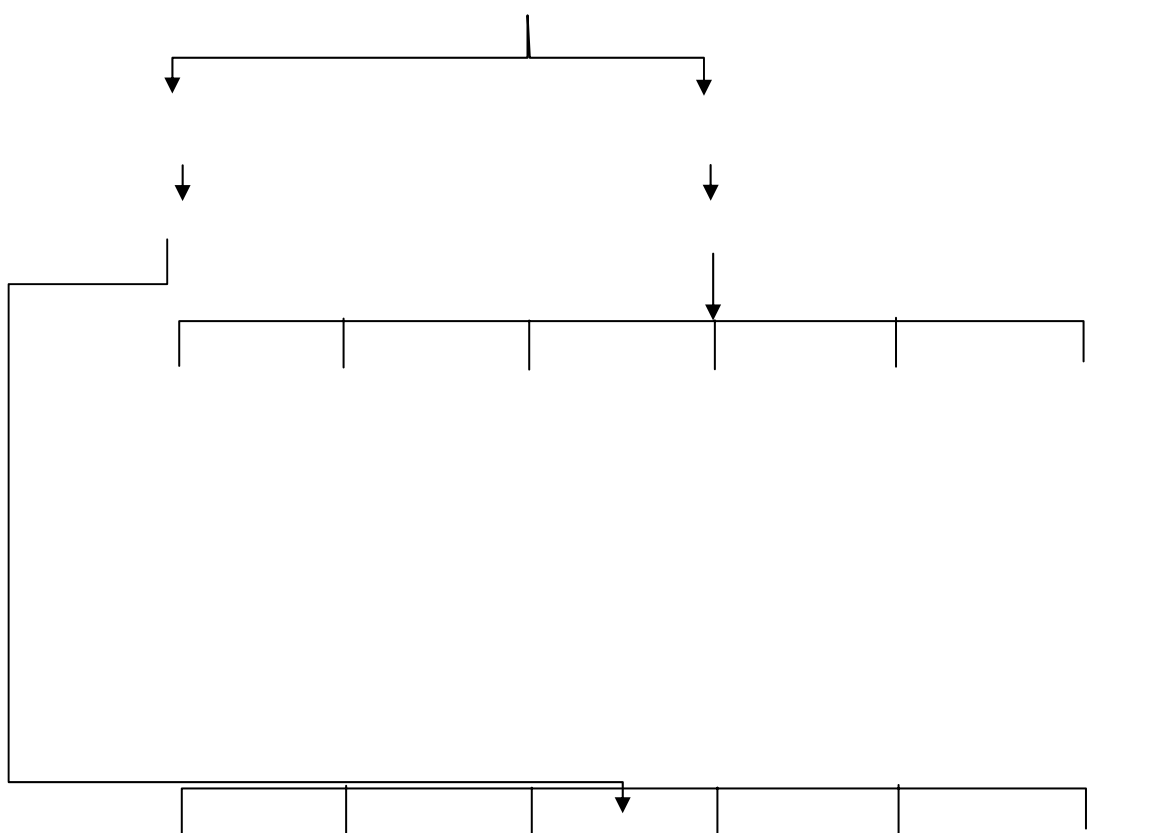
.

.

.

:

()

وظائف المكان [البيت] التأويلية

:

:

-

”

“

.

..

:

:

-

..

..

))

..

..

()

«

.

..

.

:

()

- -

.

“

..

)) :

”

..

. () (« ..

=

=

[]

[]

)) . ()

. () («

: -

.

.

. : ()
” “ ()
. : ()

■

))(/)

” “

..

.()((

■

■
■

■

” “

()

..

))

..

.()((..

..))

..

” “ : ()
: ()

- -

-

-

() « ..

..

)

.

..

..

() « ...

..

[

≠

]

[

≠

]

) :

(

/

)

() « ..

-

-

(

)

) :

-

..

.

:

()

.

:

()

.

:

()

· () ⌞

..

» : (/)
· () ⌞

..

()

» : ()

· () ⌞ ..

() ” “

· -

· : ()

· : ()

· : ()

· : ()

()

)) :

· () ((

”

“

·

·

·

”

“

)) :

“

· ·

·

:

()

)) ((... ” “ ”
 () ((...

)) : (/) :

..

..

..

..

..

..

”

“

..

..

..

() ((...

))

() ((...

⋮ -

. : ()

. : ()

. ” “ : ()

· () ((· · · · ·)) :

(/)

)) :

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

)) :

((· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((· ·

)) :

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((· · · · ·

· ” “ : ()
· : ()
· : ()

الأماكن المنغلقة في رواية “ثقب في رداء الليل”

:-

” “

■

” “

■

()

■

)):

■

■ () ((...

)):

” “

■

■ () ((

:-

()

■

”

“ :

()

■

■ ()

- -

” “

” “

- -

- ” “

)) : -

. ..

..

- ..

. -

. ()((

)) :

..

..

..

..

..

..

..

. ()((..

)) :

. : ()
. : ()

- -

..

.

.()

.()

أماكن منغلقة خاصة برواية “ سفينة الضياع ”

:-

” “

” “ ” “

” “

” “ ” “

)) :-

..

..

..

..

..

..

..

..

..

()

.

”

“ :-

()

” “

■

)) ∴

..

..

..

..

..

..

■

..

..

■

..

■ ()_⊂

■

” “

)) ∴

■

..

■ ∴ ()

.()

)) :

..

.()

)) :

..

”

“

.

..

.()

..

..

)) :

.()

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

” “

)) ” “ ” “

.. ..
.. ..
()((.. ..
.. ..

” “

..
()((..
..

)) :

()((..

.	:	()
.	:	()
.	:	()

)

()

” “

:

) :

()

) :

()

” “

” “

.	:	()
.	:	()
.		()

- -

)) :

..

..

..

()₍₍ ..

. : ()

الأماكن المنغلقة في رواية “عذراء المنفى”

:-

” “ : ” “ ” “ ” “

)): .

.. ..

..

. ()

)):

. ()

)):

.. ..

..

. ()

” “

.	:	()
.	:	()
.		()

)) :

”

“

..

..

..

..

..

..

.()((

:

-

..

)) :

”

“

..

”

“

!!

..

..

..

.()((..

.

:

()

.

:

()

“

”

“

”

)) :

.

:

.

..

()₍₍

.

)) :

.

()₍₍ ..

.

..

.

:

()

.

:

()

الأماكن المفتوحة

: []

..

”

“

:

()

.

-

-

”

“

...)) :

”

“

..

”

“

..

”

“ :

()

.

.()

..)) :

”

“

..

..

”

“

..

.()

.	:	()
.	:	()

- -

) : ()

. ()

...) :

. ()

.

) :

.

..

.. .

..

. ()

. - - : / :

” “ :

.

()

- -

· () ((· ·

” “

” “

” “

· ” “

·

· ·

() ((

· ·

·

” “ ” “

- -

” “

·

· : ()
· : ()

()

)) : ” “

$$\begin{aligned} \mathbf{u}^{(k)} &= \mathbf{u}^{(k-1)} + \mathbf{u}^{(k-2)} + \dots \\ &\quad + \mathbf{u}^{(k-3)} + \dots + \mathbf{u}^{(0)} \end{aligned}$$
$$()$$
[illegible]

- -

■

)) ∴

■ ()₍₍

= + + + ∴ ”

“

■

..

)) ∴

..

..

■ ()₍₍

..

”

“

■

∴

-

)) ∴

..

..

..

..

■ ∴ ()

■ ()

..

..

.()((..

)) :

..

.

.. :

:

.

.

.()((

”

“

”

“

))

”

“

.()((

”

“

. : ()

. : ()

- ” “ : . ()

.

” “
...
” “

■

” / “
:
:

” / “

■

■ -
■

“ ” “ ”
”

..)) ” “
” “

.()((...

” “

” “ : ()

()” “

“ ! ”

[] []

.

.

” “

” / “ ..

.

⋮

..))

. : ()

..

.()((

)) :

((...

..

))

.()((

..

))

.((...

))

.()((

)) :

..

..

.()((...

..))

.()((...

))

..

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

· ()₍₍

)) ∴

· ()₍₍ · ·

”

“

))

· ·

· ()₍₍ · · ·

”

“

))

· ·

· ()₍₍

”

“

)) ∴

· ((· ·

·	∴	()
		()
·	∴	()
·	∴	()

)) :

: ((

))

..
()((

: -

))

..

..

()((

” “

.

...

. : ()

. : ()

■

..)) ■

” “ ” “

..

■ ()((

)) ■

■ ()((..

..

/ “

■

”

■

..

..

))

■

■

..

..

..

..

..

■ ()((

■

■ ”

“

■

■	:	()
■	:	()
■	:	()

- -

· (())

·

” “

·

)) · ” “

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((

·

·

· : ()

- -

)) :

..

..

. () ((. . .

-

-

))

.

. () ((

. : ()

. : ()

الأماكن المفتوحة الخاصة برواية “ثقب في رداء الليل”

- :

..

.

- -

..

.

)) :

..

(()

)) :

..

..

..

(() ..

- :

.

”

“ :

()

.

:

()

” “)) :

..

. () (. .

⋮ -

)) :

..

..

..

. ..

. : ()

.()

.

) :

.()

:-

) :

.

..

..

..

..

..

. : ()

. : ()

•

•

..

..

..

• () ((• •

! ” “

- -

• ...

أماكن منفتحة في رواية “عذراء المنفى”

:

”

“

)) :

.

. () ((..

)) :

..

. () ((

”

“

()

.

.

”

“ :

()

.

:

()

.

((

)) :

()

” “

” “

..

.

:

:

:

:

()

.

()

.

:

.

:

.

:

.

-

.

:

.

-

.

:

.

-

” “ :

()

.

.

:

()

()

()

.

/

”

“

-

()

.

” “

))

()

”

“

()

”

“

()

”

“

()

-

:

”

“

/

”

“

*

“

.

-

”

“

”

.

:

()

“

()

=

”

“

..

”

“

”

“

:

“الأماكن المنغلقة”

:

-

:

-

[]

”

“

))

”

“

. ()

”

“

:

:

.

+

+

”

“

.

”

“ :

()

.

— —

))

□

$$((\quad))$$

■ () ((

” “

” ≠ “

" "

” “ ” “ ”

■ “ ” “ ”
 ■ “ ” “ ”

 $\neq$ $) \neq$ $\neq$ $\neq$ $\neq$ $\neq$ $\neq$

” “

$$\begin{pmatrix} \cdot & \cdot \\ \cdot & \cdot \end{pmatrix} \quad ()$$

!

.

”

“

.

()

.

..

)) :

..

..

.

..

()((

.

..

.

”

“

..

.

”

.

”

.

“ :

. ()

“ :

()

⋮

))

□ □

□

□

□

□

□ □

□

□

□ □

□

⋮

□

- -

.

.

. ()_⌈

≠

≠

:

↓

↓

: []

-

] » : ” “

[

. ()_⌈

”

“

..

.

”

“ :

()

.

:

()

：

：

..

(())

..

.

”

“

[

]

)：

..

-

：

：

：

：

()

.

((

...)

..

”

“

”

“

-

：

：

.

-

-

-

.

：

：

)

.

：

()

- -

▪ ▪▪

▪ ()((

▪▪))

▪▪

▪▪

▪

▪ ()((

▪

▪ ()

))

▪

-

▪ : ()

▪ ()

”

“

▪ : ()

- -

⋮

⋮

⋮ ()⋮

⋮

⋮

⋮

))

⋮ ()⋮

-

⋮

))

-

⋮

⋮

”

“ ⋮

()

⋮

⋮

()

· ()((

· ()

” “

·

))

((...

”

“

·

..

))

·

· ()((

”

“

·

”

“ :

()

[http// www. awn-dam.com/aleshouth/231/isb010.htm](http://www.awn-dam.com/aleshouth/231/isb010.htm)

”

“ :

()

·

”

“ :

()

·

()

”

“

”

“

■

)) ■

■ ■

■ ■

■ ■

■ ■

”

“

■ ■

■ ■

■

■ ■

■ ■

■

■ ■

■ ■

() ((

■ ((■ ■

”

“ ■

()

”

“ ■

()

（ ）

” “

。

。

。 ”

)) ； ((。

() () 。

。)) ；

。 ” “

。

。

() () 。

” “

。

” “ ； ()

。

。 ” “ ； ()

。 ； ()

- -

.

“الأماكن المفتوحة”

:

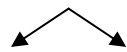
” “

.

” “ ” “ ” “

” “

:

.

()
.

: [] -

)) :

.

()
.

” ” “ “ . ()
.

.

” “ . ()
.

”

“

”

“

)) ∴

▪ ()_{⌈⌋}

)) ∴

▪ ()_{⌈⌋}

”

“

)) ∴

▪ ()_{⌈⌋}

)) ∴

▪

▪

▪

▪

▪ ▪

▪

▪ ∴ ()

▪ ()

▪ ∴ ()

- -

”

“

· () ((

·

·

-

-

·

)) :

· · · · ·

· () ((

)) :

· : ()

” “ : ()

·

▪

▪

()

”

“

▪ ((

)) :

▪

▪

▪ ▪

()

▪

▪

)) :

▪

()

▪

”

“ :

()

▪

”

“ :

▪ ()

▪

：

))

..

..

..

..

..

..

..

..

.

()₍₍

.

))：

..

..

..

..

..

”

“

..

”

“

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

”

“：

()

.

..

..

..

..

..

.()((..

..

))

Negative aestnetic

.()((

”

“

”

“

[]

[]

()

.

:[]

-

)) :

.()((...

..

..

.

.()((...

” “ :

.()((...

” “ :

”

“

▪

)) : ▪

”

“

..

..

▪ ()((

▪

▪

”

“

)) : ▪

..

▪ ()((

▪ ()((.. ..

)) : ▪

((

))

▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()

▪

” “

” “

▪ ≠

/ () / ()

))

▪ ()((

▪

-

”

“ :

()

الأماكن مفتوحة في رواية “غيوم الخريف”

:-

:

.

-

-

.

”

“

))

. () ((

”

“

)) :

”

“

. () ((

. ()

”

“ :

()

.

()

“ :

:

()

”

-

.

-

.()((...))

[]))
” “

” “ .

.()((
” “
” “)) :

..

* * *

.

.

.()((

:

■

” “ : ()
: ()
: ()

” “

▪

”

“

▪
▪

”

“

▪

▪

(- -)

. !

”

“

▪

.

” “
.

!

!

[])) :

..

..

(())

.

.

..

. () ((..

” “
.

” “

. : ()

“

”

[]

.

)) :

..

..

/

..

.

.()((

..

)) :

.()((

[

]

)

.()((

”

“

.	:	()
		()
.	:	()

▪ ()

▪ () ((

)) :

))

▪ ((

▪ ▪

)) :

▪ () ((

▪

▪

))

▪ ▪

▪ () ((

))

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ () ((

))

▪

▪ ” “ : ()

▪ ” “ : ()

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

· () ((

]

· [

)) :

· ·

· ((

))

· ((· · ·

· () ((

))

·

·

· : ()

· : ()

- -

.

：

：

”

“

：

。（

）

-

。（

）

-

。（

）

-

。

：

。

-

。

-

。

（ ）

。

。

”

“

”

“：

（ ）

。

。

-

-

()

” “

()

” “

▪

” “ *

▪

” “

()

” “

” “

▪

” “

)) ▪ ” “

▪ : ()

” “ ▪ ()

▪

· () ((

” “

[]

· ()

” “

[]

[]

·

·

” “

·

”

“

”

“

·

”

“ : ”

()

·

:

()

“ ” “ *

” “ ”

” “

” “ ” “

▪

” “ ” “

[]

” “

▪

)) : “

() (

▪

▪ ” “ ” “
▪

” “

▪

” “ : ()
▪

▪

..

)) :

▪

▪ () ((

”

“

▪

▪ ()

()

▪ ()

▪ ()

)) :

▪

!

..

▪ :

()

▪ :

()

▪ - :

()

▪ :

()

- -

▪

▪

▪ () ((

)) ▪

▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

() ((

▪

”

“

”

“

- ”

“

”

“

-

▪

▪ ▪)) ▪

▪ :

()

▪ :

()

..

.() ((. .

”

“

.

”

“

*

.

()

.

·
·

()

.

()

)

· : ()

· ” “ ()

” “ : ()

· (-)

· () ((

)) :

· ·

· () ((· ·

” “

)) :

· ·

· () ((· ·

·

”

“ :

()

”

“ :

()

·

:

()

)):

..

()

.()((..

()

”

“

*

”

“

. ...

“

”

“

”

.()()

.

-

()

.

. : ()

” “ : ()

.

- -

” “

▪

∴

)) ∴

▪ () ⌞ ∴

∴

∴

▪ () ⌞ ∴

∴

))

))

▪ () ⌞

)) ∴

▪

▪ () ⌞ ∴

▪	∴	()
		▪ ()
▪	∴	()
▪	∴	()

▪ ()

▪ ()

”

“

*

))

▪ () ((

▪ () ...

▪

”

“

▪

”

“

()

()

”

“

()

▪ ()

”

▪ : ()
“ : ()
▪ :

”

▪ “ : ()
▪ :

▪ : ()
▪ :

· · · · ·

]] :]
· () « [

· () -

· ()

·

()

·
·

· · · · ·
· () « · ·

· · · · ·

· ·

· ” “ : ()
· : ()
» ()

· «

· ” “ : ()

- -

· () ((· ·

()

)) :

· () ((· ·

· ·

·

“

”

“

”

-

-

·

·

”

“

”

“

/

·

· : ()

· : ()

- -

.

()

.

الفصل الثالث

“الشخصية وعلاقتها بالبيئة”

-
-
-

الشخصية وعلاقتها بالبيئة ()

)

()

-

-

)

()

()

()

·

·

-

()

”

“ ·

()

”

“

·

·

”

“ ·

()

”

“ ·

()

·

”

“ ·

()

▪

-

▪

-

()

▪

”

▪

“ :

()

- -

١ - البطل الكادح والمثقف :

» :

· () «

» :

· () «

” “

” “

” “

” “
·

” “ ” “ : ()

·

” : ()

”

·

1

—

“

“

“

“

■

■

■

■

()

$$=$$

- -

(/)

” “

” “

” “ ” “

” “

- -

.

))

. () ((...

_____ : =

.

)) :

. ((

“ : ()

”

- - -

=

：

■

：

() ”

“

()

■

”

“

()

”

“

”

“

■

..

() !

”

“

”

“

■

：

()

■

”

“

()

■

■

“

”

“

()

”

■

)) ” “

-

()

· () (· :

·

” “
” “

· · ·

·

·
·

· · ·)

· ·

· ” “ · ()

..

..

..

..

..

..

. () ((

”

“

...

[]

”

“

-

”

“

-

..

)) :

. () ((...

.

”

“

)) :

..

..

”

“ :

()

.

()

· () ((

” “ ” “

” “

))

” “

·

· () ((

))

() ((· ·

· () ((! · · · ·)

))

· () ((· · ·

” “

))

·

· : ()

- ” “ : · ()

·

· : ()

· ” “ : ()

· : ()

■

■

-

■ () ((...

-

”

“

)) :

■

() ((

))

■ () ((...

■

”

“

))

■ () ((...

))

■ () ((

■

”

“ :

()

■

:

()

■

()

■

:

()

■

:

()

”

“

”

“

”

“

..

)” “

“

..

.() ((”

”

“

)

() ((

”

“

.() ...

.() ((..

)

)

.() ((..

-

.

”

“ .

()

.

:

()

. :

()

.

:

()

“ :

”

()

” “

“ ” “

” “ ”

” “

” “ ” “

▪

“

”

()

▪

” “

))

() ((

▪

” “

” “ ” “

“ ” “

▪ : ()

” “ : ()

▪

)”

..

..

..

..

..

..

..

..

() ((..

()
.

·
·

)

) (...

..

() ((..

”

“

”

“

..

) :

”

“

”

“ :

()

.

:

()

.

:

()

.()

” “

“

” “ ”

” “

) :

..

..) :

.()

..

..

.() !

” “

()

” “

()

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

()

.. -))
)) ((

() ((

()

()

()

” “

()

.	:	()
	:	()
.	:	()
	:	()
.	:	()
	:	()

()

”

“

()

..

)

..

()

.

..

..

)

()

.

..

..

”

“

.

”

“

..

.

-))

()

.

..

.

:

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

.

:

()

· () ((· · -))

[]

” “

·

· ()

· ()

· ·))

· ·) : ((· · !

· () ((· ·

” “

· : ()

”

“ : ()

”

“ : : ()

· : ()

▪

)

▪ () ((. .

)

▪ () (

]

)

[

▪ () (

”

“

”

“

()

)

..

..

▪ : ()

” “ : ()

▪

-) “ : . ()

”

▪ /

- -

· () ((· ·

-

-

-

-

()

·

()

”

“

)

· () ((· ·

()

·

[

]

/

·	”	“ ·	()
		·	()
	·	·	()
	”	“ ·	()
		·	
·	”	“ ·	()
·		·	()

■

” “

” “

■ ()

” “))

” “

■ () ((” “

” “

” “

” “

” ()

■ () ((...

” “

” “

■ : ()

” “ : ()

▪

)) :

..)) :

((...

▪ () ((

..)) :

() ((

▪

)) :

Monologuei

▪

▪

() () ((...

▪ : ()

▪ : ()

▪ ” “ : ()

- -

■ ■ ■ ■

■ () ” “
■

)

-

■

-

■

■ ()_⌈

■

-

-

■

”

“ : ()

“ : ()

” (

)

/

■

· ()

)) ()

· ((

” “

” “

· · · · ·))

· ·

·

()

· ·

()

· ·

()

· () ((· ·

()

·

”

“ :

:

()

:

()

:

()

- -

“

-

-

”

” “
.

.. ..))

..

)) : () ((..

. () ((

..)) ” “

. () ((...

:

:

.	:	()
.	:	()
.	:	()

..))

.

. () ((..

..))

. () ((..

))

. () ((

. ”

“

”

“

()

. : ()

. : ()

”

“ : ()

.

-

”

“ : : ()

.

-

-

”

“

”

“

.. -))

■

■

..

-

■

..

-

.() (...

..

■

”

“

”

“

)) ■ ”

“

”

“

■

■

..

-

..

■

■

..

.() (

”

“ :

()

■

■

()

■

”

“

”

“

■

”

“

■

”

“

()

■

()

■

”

“

”

“

■

”

“

■

()

■

■

■

()

（ ） ” “

” “

” “

（ ）

！ ..

：

）

” “ ” “

（ ）

：

” “ ” “

（ ）

（ ）

” “

（ ）

” “

▪

” “ ” “

▪

..)) :

)) : ((...
 () ((
▪

▪

▪

((...))

)) :

▪ () ((

” “ : ()
▪ : ()

- -

” “

” “ ()
.
()
.

..)) : ” “

() (

()

- ” “
.() ()) -
))

.() (

” “

.	:	:	()
.	:	:	()
.	:	:	()
.	:	:	()
.	:	:	()
”	:	:	()
” []	:	:	()

. -

▪

▪

” “

: س إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ
)

كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ش ()
(...

▪

” “ ()

▪

” “

() « : »

() ()
” “ : ()

- -

- -
()

- -
()

!

.

:

)

..

..

..

..

..

() (

..

..

) :

.

.

.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

..

() ((.. .. .

.

-

-

⋮

.

⋮

”

“

”

“

.

()

.

-

-

()

. : ()

. : ()

. : ()

!

.

- -

” “

» :
.. ..
() «

: س وَأَشْتَاعِلَ الرَّأْسُ

شَيْبًا ش () .

»

() :
() .

..

..

() ((..

..))

() ((..

)) :

() ((

..

.

”

“

..

)) :

..

() ((..

”

“

.

”

“ :

()

.

:

()

.

:

()

.

”

“ :

()

- -

()

▪

(/) .

” “

() ()

[] ..

() ()

⋮

▪	⋮	()
▪	⋮	()
▪	⋮	()

()

▪ ()

() (()) ∴

” “

▪

()

()

▪ () ∴

	▪	∴	()
▪		∴	()
	▪	∴	()
	▪	∴	()
	▪	∴	()
	▪	∴	()

■ ■ ■

))

()

■

/

()

”

■

()

■

•

■

■

■

■

■

■

· () « » :

[]

· ()

” “

()

()
(/) ·

()

·

” “

· ()

:

:

· () « » · · · · · »

)

· : ()

· : ()

· : ()

· : ()

· : ()

..

..

..

.()

”

“

()

.

..))

.()

..

)) :

..

..

..

..

..

..

.()

(/)

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

)

() ()

()

()

) :

..

..

..

() ()

) :

() ()

()

:

.

-

.

.. :

()

.. :

()

.. :

()

.. :

()

.. :

()

- -

· () -

(/)

· ()

)

· () (

(/)

/

()

” “

·

” “ ()

·

·

”

“ · ()

·

/

·

： ” “ · ()

·

·

/

” “ · ()

·

·

- - ()

- -

▪

”

“

▪

▪

▪

..

)) : ▪

”

“

() « ..

..

)) : ▪

”

“ : . ()

▪

” “ : ()

（ ）
“ ”

（ ）

” “

（ / ）

” “

” “

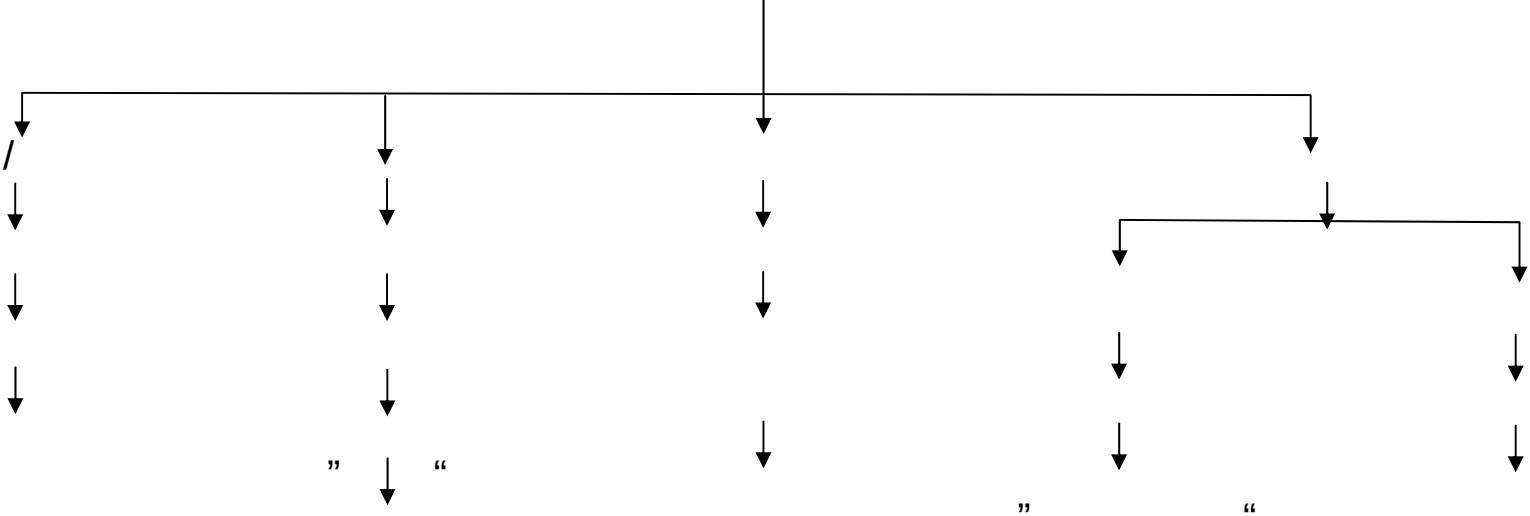
（ ） ” “

”))

（ ）
” “

：	（ ）
：	（ ）
：	（ ）
：	（ ）

رسم بياني يوضح البعد الاجتماعي والمهني للبطل المثقف

” “	-	-		+
-		-		
-		-		
-	()	()	/	

جدول يوضح نسبة حضور الراوي وتأثيره في الزمان والمكان

” “ ()	%	%	
	%	%	
	%	%	
	%	%	
	%	%	

“ : : ()
.”

$$: [\quad] \quad .$$

“ : ()
/

.

:

-

!

:

.

-

-

.

-

.

-

.

!

-

-

.

- -

⋮ -

()

▪

▪

!

▪

-

-

▪

” “

-

-

“ . ()
.”

”

▪

-

■

- ”

“

■

”

“

■

-

- []

”

“

”

“

■

■

■

”

“

”

“

”

“

”

“

-)) :

■ ■

- -

· () ((· ·

“ ” “ ” “

”

” “ ” “

· ” “
·

· ·))

·

· · -

·

· () · -

()

· () ((

·
·

))

· ” “ · ()
· : ()

▪
▪ () ((

▪
))
” “ () ((

” “
▪
” “
” “
” “

▪
▪
() ((.. .. -))
..))

..

..

..

▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()

- -

.

-

..

-

((... ..

-

)) :

.. ..

..

..

..

.()((!

”

“

”

“

”

“

-

-

.

. : ()

- -

()
.

- -

..

...

-

-

-

-

-

-

..

-

.

-

-

-

-

-

.

.

.”

“ : : ()

” “

()

..))
..

..

..

.

..

..

. ((..

..

..

..

.. ..

” “ ” “ : ()

” “

” / “

.

.

· () ((

” “

·

·
·

!

” “

·
·

·

· · ·

)) :

· () ((· ·

· ·

·

“

·	:	()
·	:	()

—

"

—

□ □

1

1

—)) ■
■

■ () ((

□ □

□ □

10

()

“

))”

□ () ((

"

“

■

"

”

$$\begin{pmatrix} \cdot \\ \cdot \end{pmatrix} : \quad ()$$

“ : ()

“ : ()

” “
.

.

))

. () ((. . - :

. ()

. ” “

” “

.

. ” “ . ()
. - : ()

· ()
” “

· ()

·

)

·

· () (

- -

·
” “

·	:	()
·	:	()
·	:	()

..)) :

..

.()((

)) :

..

.()((

)) :

.()((..

)) :

.

..

.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

· () « » ·

“

”

·

· : ()

：

：

—

：

—

■

”

“

“

■

■

“

”

)) ：

■

■

■ () ((■ ■

”

“

■

))

”

“ ：

()

■

· () ((

))

· ·

· ·

()

· () ((· ·

· ()

· ·

)) ∴ ∴

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((

”

“

)) ∴ ∴

· ∴ ()

· ∴ ()

· ” “ ∴ ()

· ” “ ∴ ()

..

..

..

..

..

..

.()((

:

) /

((

(/)

)

.()((

/

:

-

-

..))

..

.()((..

”	“ .	()
”	“ .	()
”	“ .	()

- -

()

)

..

() ((..

..

) :

.

..

..

.() ((

.

)

..

..

..

..

..

-

-

..

..

.	:	()
.	:	()
.	:	()

· () ((· · ” “

· ()

” “

- - ” “

” “))

· · · ·

- -

· () ((

[]))

·

· () ((· ·

· ·)) · ·

· ·

· ·

· ·

· : ()

· : ()

· ()

· ” “ : ()

..

..

..

..

..

..

..

() ((..

..

)

-

-

()

() (

()

)

..

..

((..

..

) :

() (..

)

..

..

..

..

..

”

“ :

()

”

“ :

()

/

”

“ :

()

- -

· () ((· ·

-

-

))

· ·

”

“

· ·

· ·

· ·

·

· ·

· ·

· ·

· () ((· ·

· ·

))

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· : ()

· : ()

..

..

.

..

..

..

..

..

..

() (« ..

..

()

.

”

“

)) :

”

“

..

-

-

() (« ...

: ”

“

.. ..

-))

() (« ..

. : ()

” “ : ()

. : ()

.. -))
() ((

.” “

() ((..))

.” “

..))

() ((..

” “

))

..

.. ..

..

..

() ((..

()

.()

.()

.: ()

.: ()

.) : ()

..

((

=

- -

.. - :)) :

.. ..

..

..
() ((..

“ - -

” “ ”
” “

.. -))

.. ..
() ((

: ..))

.

.() ((-

)) :

)) :

“ : : ((..
”

/

..
” “ : ()
: ()
: ()

·
· () ((· ·

))

· ·

· () ((· ·

”

“

·

))

· () ((· ·

·
·

))

·	:	()
·	:	()
·	:	()

· () ((· · · · ·

· · · · ·)) ” “

·

· ·

·

· () ((

” “

))

· ·

· () ((· · · · ·

·	:	()
·	:	()
·	:	()

)

.

..)

()

..

..

..

..

()

..

”

“

) :

()

.	:	()
.	:	()
”	“ :	()

.

))

▪ () ((

”

“

”

“

)) ▪

▪

▪ ▪

▪ ▪

▪ ▪

-

▪ ▪

▪ () ((

))

▪

”

“ ▪

()

”

“ ▪

()

▪

▪

.()

..)) :

()

.()

” “

)) :

() ..

..

.

” “ ” “

-)) :

.()

..

..

” “ ” “

. : ()

. : ()

. : ()

. ” “ : ()

)) :

▪
▪ () ((

” “

▪

)) ” “ ” “

▪ ▪

() ((

▪

“

▪ ▪)) : ”

▪ ▪

▪ () ((▪ ▪

)) () ((▪ ▪

)) :

▪

”

“ : ()

”

“ : ()

▪ : ()

▪ ()

■

■ () ((■ ■

”

“

■ ■

)) ■ ■

■

■ () ((

■ () ((

-)) ■ ■

-

■

”

“ ■ ■

()

■

”

“ ■ ■

()

■

■

()

- -

”

“

-

)) :

”

“

..

() ((..

:

))

..

-

”

“

..

-

() ((

))

() ((

..

..

-

)) ”

“

.

.

”

“ :

()

.

:

()

.

:

()

.()((

” “ ” “

” “

)

..

.()((.. :

” “ ” “))

.()((..

.

)

-

-

.

.()((..

)

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

□ □

■

■

(

,

2

,

6

2

6

1

■

)

■

•

1

■

•

1

9

6

,

■

6

1

4

1

—

•

1

（ ）
“ ”

” “

” “

（ / ） /

” “

·

” “ ” “

)) : /

..

（ ）
“ ”

（ ）
“ ”

· : ()
” “ : ()
· : ()

()

)) : ” “ ” “

..

..

..

.() (

(/)

)

..

..

) : (..

.() (..

)

.() (..

) :

.() (..

..

) :

..

.	:	()
.	:	()
.	:	()
.	:	()

- -

.() ((. .

” “ ” “

” / “

.)

.) : (. .

. () ((. .

-

:

-

.

. : ()
. : ()

- -

-

·
·

·

·

-

·

(())

-

(())

(())

” “

” “

·

))

· () ((

” “

·

” “

” “

·

))

· () ((...

· ()

” “

” “

)) ∴

· () ((...

-

”

“

·	”	“ ∴	()
·	:		()
·	:		()
·			()

■

” “

()

■ ()

” “

■

” “

- - : ” “

...

■

() () ” “

() ” “

...)) ” “

： ()

： ()

： ()

- -

· () ((

”

“

· () !

))

· ·

· () ((· ·

))

- -

· () ((

”

“

”

“

· ()

· : ()

· : ()

” “ : ()

·

- -

(()) ” “

” “

)) ” “

· () ((...

[]

·
·

...))

·

-

..

·

· () ((

” “ ” “

· ” “ · ()

· : ()

..

()

()

” “

” “

)

..

() ((.. ..

.

[] -

.

” “

: ()

: ()

: ()

“ ” “

...)) : ”

..

..

() ((..

” “

()

()

” “

()

” “

” “

” “

))

” “ : ()

()

: ()

: ()

!

· () ((

”

“

·

))

·

· () ((

”

“

·

”

“

((

))

-

-

()

()

· ()

”

“

· : ()

(()) : · ()

·

· ” “ · ()

· : ()

· : ()

” “

” “

” “

” “ ” “

” “

” “ ” “

” “

（ ）

” “

（ ） （ ）

）

（ ） （ ）

。

” “

： （ ）

： （ ）

： （ ）

.()!

$$\begin{array}{ccc} & & \text{))} \\ \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\ & & \blacksquare \end{array}$$

□ □

□ () ((□ □

$$\begin{array}{ccccc} & &)) & : \\ \blacksquare & \blacksquare & & \blacksquare \\ & & & \blacksquare \end{array}$$

□ □

□ () ((□ □

"

“

..)) ()

□ □

■ () ((

"

“

() ((■ ■

□ □

$$\begin{array}{ccc} & & \text{)} \\ \text{ } & \text{ } & \text{ } \\ \text{ } & \text{ } & \text{ } \end{array}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \quad (1)$$

▪ ()

$$\begin{pmatrix} \cdot & \cdot \\ \cdot & \cdot \end{pmatrix} \quad ()$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \left(\frac{1}{2} \right)$$
$$\begin{pmatrix} \cdot & \cdot \\ \cdot & \cdot \end{pmatrix} \quad ()$$
$$\begin{matrix} \cdot & : & () \\ \cdot & : & \end{matrix}$$

” “ ” “

)) ∴ ” “

▪ () ((

” “

“ ” “

”

...)) ∴
” “

▪ () ((...

▪ () ((.....)) ∴

() ((..... ((.....))
.....)) ∴ ” “

▪ () ((...

▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()

” “

..)) : ” “ ” “

. () ((..

:
:

.. ..))

. () ((..

” “

. ()

-

-

. ()

” “

.

. : ()

. : ()

. : ()

. : ()

- -

” “

- -

..))

..

.() ((

..)) :

.() ((

..

..

”

“

”

“

.. ()

”

“

” “

:

()

.”

“

.

:

()

- -

()
.

()

ش : » ..

« .

.

- -

-

:

!

:

.

-

-

:

.

: [] -

()

.

”

“

-

-

.

”

“

))

.

.

. () ((...

..))

..

”

“ .

()

.

:

()

（ ） 〔 …… 〕

： …… 〕

：

（ ） 〔

。

：

”

“

（ ）

〕

…

。

（ ） 〔

]

/

“ …… ”

（ ）

” [

”

“ …… ”

（ ）

”

“ …… ”

（ ）

。

”

“ …… ”

（ ）

（ （ ） ）

· ()

·
·

))

· ·

· () ((

”

“

· ·

))

· () ((!!

”

“

()

”

“

·

”

·
·

·
·

“ ·
·

()

·

”

“

·

”

“ ·
·

()

▪ ()

▪ :))

▪ :
▪ :

▪ () ((

▪ ()

”

“

▪ ()

”

“

”

“

▪ () ((

))

-

-

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

▪ : ()

■

” “

()

” “

() () ” “ ” “

“

() ”

■

” “

■ ()

■ :

()

■ :

()

■ :

()

■ :

()

■ :

()

· ()

” “

· ·))

· () ((···

· · · · ·

))

· () ((

” “ ” “

))

· () ((

” “

)) · ” “

·	:	()
·	:	()
·	:	()
·	:	()

“

”

”

（ ）

”

“

”

“

”

（ ）

”

“

”

“

”

”

“

”

“

”

“

”

”

（ ）

（ ）

（ ）

（ ）

.()

. [] : -

“

”

: (/)

..))

.

..

..

..

..

..

..

.() ((..

.() (()) :

”

“

”

“

..

..

.

.: ()

. ” “ : ()

. ()

- -

▪

” “ ” “

▪ ()

▪

“

”

” “

▪

(/)

▪

((/))

..)) :

” “

▪ () ((

(- -)

..)) : (/)

▪ :

()

” “ :

()

..

..

..

..

)) ((..

..

. () ((..

”

“

((/))

. ()

”

“

[]

. ()

((

))

..

..))

..

..

. () ((..

. : ()

. ” “ : ()

. : ()

. : ()

- -

”

“

”

“

”

“

()

”

“

-

-

() ”

“

()

()

▪

▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()
▪	:	()

٣ - شخصيات سعودية بين التثقيف والتهميش :

:

” “
” “ ” “
” “
.

” “ []
” “
.

))
” “
.
() (())
.
:
.

-
-
-
.

-

” “ : ()
.

))

-

-

· () ((

”

“

”

“

”

“

·

·
·

·
·

))

· ·

· ·

-

· () ((· ·

((

))

-))

· ·

- ·
·

·
·

”

“ ·
·

()

·

”

“ ·
·

()

·

- -

· () ((··

()

-

-

·

- ”

“

·

-

))

· ·

((

·

· ·

· ·

· ·

·

· () ((··

· : ()

· : ()

- -

-

-

”

“

()

”

“

.

“

]

”

“

”

[

”

“

()

.

”

“

“

.

∴

()

.

-

∴

()

() ”

▪

)) ∴ ” “

[] .
∴ .

▪

∴

▪

▪ () ((

..

-

” “

]

”

“

[

▪ () ” “

[]

-

()

” “

▪

▪ ∴ ()

▪ ∴ ()

-

()

.

-

-

”

“

”

“

()

”

“

..)) :

”

“

”

“

. () ((..

..

:

)) :

. () ((

..

”

“

.

”

“

((

)) :

.	:	()
.	:	()
.	:	()

▪

” “

() ((. .))

▪

▪ (()) ▪

)) ” “ ” “

” “

” “

() ((” “

▪

“))

” “ ”

▪ : ()

▪ : ()

· () ((· ·

”

“

· ()

”

“

”

“

))

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((· ·

·

”

“

”

“

·

”

() “ : ()

·

”

“ ·

()

·

·

()

■

” “

)) ■

■

..

■

..

■

■ () ((

” “

■ ()

” “

)) ■

..

■

■ () ((..

■ : ()

■ : ()

■ : ()

..)) :

.. ..

() ((

/))

.

() ((..

.

))

” “ ” “

.

.

.. -

() ((

-

” “

[]

. : ()

” - “ : ()

. - ” “ : ()

■

“

))

() ((...

"

“

"

“

() [

]

()

22

“

()

/

"

“

”

“

]

[

))

$$\begin{pmatrix} \cdot & \vdots \\ & \cdot \end{pmatrix} \quad ()$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4}$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4}$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4} \quad (1)$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4} \quad (1)$$
$$\begin{pmatrix} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{pmatrix} \quad (1)$$
$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4}$$

（ ）（ ）

” “

· - -

-

·

” “ ” “

” “

” “ ()

”

“ · ()

·

-

” “ · ()

·

- -

：

”

“

”

“

))

-

)) () ((

() ((. .

”

“

.

(

)

”

“

”

“

：

”

“

”

“

. .))

-

. .

-

. .

() ((

.

“

”

“

”

“

)) ：

()

”

.

”

“

：

()

. ； ()

. ； ()

. ； ()

” “ ； ()

.() ((. .

” “

.

” “

))

[...]

.() ((

- - ” “ ” “

. ” “
)) : .

. .

. ” “ . ()
” “ . ()
. ” “ . ()

· () ((

·

·

· ·

· ·

· ·

· ·))

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· () ((· ·

· ·

· ·

[

]

· ·)) :

· () ((· ·

· ·

)

· ·

· ·

· ·

· () ((· ·

·	”	“ :	()
·	:		()
·	:		()
·	:		()

· () ((· ·

(/) ” “

)) ∴

· () ((· · · · ∴

” “

· ” “

-

))

[...]

·	∴	()
·	∴	()

· () (

”

“

·

()

[]

/

· ·)) ∴ ” “

· ·

· ·

· ·

· ·

((· ·

· ·

· ·)) ∴

· () (· · ·

“

· ·)) ∴ (/) ”

· ·

· () (· ·

”

“

()

· ” “ ∴ ()

· ∴ ()

· ” “ ∴ ()

· ∴ ()

· ∴ ()

- -

. ()

”

“

”

“

:

/

..

..))

. () « !!

..

-

-

-

-

]

”

“

[

-

. () « ..

..)) :

()

..))

[...]

))

.

. : ()

. : ()

. : ()

▪ () ((

[]

[]

▪ ()

“

“ ”

“ ”

“ ”

”

“

”

”

“

▪

”

“

▪

▪

▪

▪

▪

”

“ :
:

()

: ”

“ :
:

()

▪

▪

▪ ()

▪

” “

” “

” “

▪

()

▪

” ()

“ : ()

▪

▪

(()) ()

[]

.

.

%

.

. ()

”

“

))

. () ((

-

(()) : . ()

.

-

)

“ : . ()

” (

.

الفصل الرابع

“ اللغة وعلاقتها بالبيئة ”

■

-

■

-

■

-

اللغة وعلاقتها بالبيئة

()

)

()

)

()

:

:

()

()

”

“

()

”

“

()

“

()

.

”

“

()

.

”

“

()

▪

▪ ()

!

)

▪ ()₍₍

)

()₍₍

▪

)

[]

)

()₍₍

▪ ()₍₍

)

▪ : ()

▪ ” “ : ()

” “ : ()

▪ ” “ : ()

▪ ” “ : ()

· ()_⌈

)

· ()_⌈

)

· ()_⌈ · ·

()

· () \

)

·	”	“ ·	()
”	-	“ ·	()
·		·	()
	·		()
”	· · ·	“ ·	()
·	-		

- -

(

.

. ()

”

“ .

. ()

١ - بنية السرد :

- :

- :

(... - -)

)) :

- ()

- ()((

()

.

:

()

.

. .. ()

”

“ : ()

. www.aldelel.com

”

“

()

..

)) :

..

..

..

()

..

..

()

.

:

.

-

.

-

.

-

)) :

(. .)

.

...

”

“ :

()

.

■

■

・ () ((… !

()

)

)

・ () ((… (

()

) :

”

“

■

…

・ () ((

”

“

”

“

・

”

“ :

()

・

”

“ :

()

・

:

()

..))

..

.()((..

.

.

”

“

()

()

.

“

”

“ ”

“ ”

“ ”

“

”

.

”

“

()

”

“

. : ()

() ()

▪

” “ ()
” “ ” “

)) ▪
▪

▪ ▪

▪

▪ ▪
()
▪ ((▪ ▪

” “ ” “ ▪ ()

▪ ” “ ” “ ” “
▪ ” “ ▪ ()

- -

⋮

⋅ ()

()

- - ⋮

⋅ ()

⋮ ()

⋮ () -

⋮

-

⋅ () -

-

-

-

-

-

”

“ ⋅ ⋅ ()

”

“ ⋅ ⋅ ()

· ()

()

” — “

)) :

” “

)) ()((...

· ()((...

..

))

..

· ()((..

”

“

)) :

·

”

“ :

· ()

”

“ :

()

·

:

()

·

:

()

· ()_⌈

· ·)

· ()_⌈

·
·

· ·

· ·

· ·)

· ()_⌈ · ·

()
· ()_⌈ · ·

· ·

· ·)

· ()_⌈ · ·

· ·

· ()

”

“

()”

“ ”

“

· : ()

· ()

· : ()

· : ()

· : ()

· ” “ · ()

()” “ ” “

” “

■

()” “

” “

■

” “ ” “

■

” “)) ■

()((■ ■ ■ ■

()((■ ■ ■ ■)) ■ ■

” “ ■ ■ ■ ■))

()((

()((■ ■ ■ ■)) ■ ■ ■ ■

” “ ■ ()

” “

” “ ■ ()

” “ ■ ()

■ ■ ()

■ ■ ()

■ ■ ()

□

□

$$\begin{array}{ccc} & &)) \\ \bullet & \bullet & \bullet \end{array}$$
$$\square \quad \square \quad))$$

))

...))

()

“ ■
■

•

•

“ ■
■

■

()

..))

()₍₍ ..

()

()

()₍₍ ..

)) :

()₍₍ ..

))

()₍₍ ..

))

.

..

..)) :

()₍₍ ..

..

.. :

()

”

“

()

”

“

.

”

“

”

“

.

”

“

.

”

“ .

()

”

“ .

()

.

.

()

”

“ .

()

.

”

“ .

()

.

..))

.. ()((

.. ()(())

..))

.. ()((

..))

.. ()((

..))

.. ()((

..))

.. ()

) -

: (

)) :

()

..	”	“ ..	()
..	”	“ ..	()
..	..	:	()
..	”	“ ..	()
..	..	:	()
..	”	“ ..	()

- -

()

()

()

()

”

“

“

()

”

“

”

-

)) :

-

▪

()₍₍

()

”

“

-

()

”

“

()

”

“

”

“

/

”

“ :

()

”

“ :

()

”

“ :

()

▪

)

(
()

.

”

“

.

()

.

”

“

.

”

“ .

()

”

“ .

()

- -

: -

()
(- -)

))
· ()₍₍

·

· () ...

·

/

”

“ · ()

·

· ” “ · ()

· · ()

”

“

：

”

“

”

“

()

。

：

()

) ；

()₍₍ ...

) -

()₍₍ ...

) -

-

”

“ ；

()

/

。

”

“ ；

()

：

()

22

□ □

1

□ □

1

■

1

□ □

□ □

■

□

□ □

□ □

■

72

6

0

■

■

1

0

8

55

6

7

■

1

7

2

6

0

.()((. .

.()((. .)) -

. .)) -

.()((. . .

: .

.()

” “

” “

” “

” “ ” “ .

.(	:	()
”	“ :	()
.(	:	()
”	“ :	()

- -

” “

- -

.

.

” “

.

” “

)) : “

: ((

س صُمُّ بَكْمٌ عُمَىٰ فَهَمْ لَا يَعْقِلُونَ ش

:

. ((..))

()

.

” “

” “

“

.

”

“

”

■

“

”

“

”

“

”

”

“

■

”

“

■

”

“

■

■ ((

)) ■

”

“

..

(

)

”

“

■

(

-

)

(

-

)

”

“

“

”

“

”

”

“

”

“

▪

▪

”

“

”

“

((

))

”

“

)) ▪

((▪ ▪

- -

▪

”

“

”

“

-

-

▪

▪

-

-

)) :

()((

▪

...)) :

”

“

”

“ :

()

.()((..

..))

.()((..

..

..)) :

.()((..

)) :

”

“

”

“

.()((

”

“

-)) :

..

..

.()((

))

.()((

)) :

. : ()

. : ()

. ” “ : ()

.(() () : ()

. : ()

. ” “ : ()

· ()₍ · ·

” “

)) :

· ()₍

·

· ·

)) :

()₍

· ·)) :

·

· ()₍ · ·

· ·

· ·

· ·)) :

· ()₍

”

“

· ·)) :

· ·

· : ()

· : ()

· : ()

· ” “ : ()

· : ()

- -

.()((. .

”

“

. .)) :

. .

.()((. .

. .)) :

. .

.()((. .

))

.
)) ((. . .
.()((

:

-

”

“

.() . . .

:

. : ()

” “ : ()

. : ()

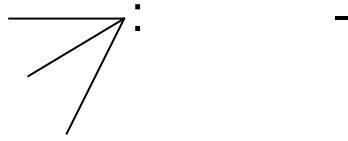
” “ : . ()

-

” “ : . ()

=

∴ ()

∴ () ∴ ∴

∴ ∴

∴ () ∴

∴ ∴

∴ ∴

∴

∴ () ∴

∴

∴

∴ () ∴ ∴

∴

∴ () ∴

∴

∴ ∴

∴

∴

∴

∴

∴

∴

()

”

“ ∴

()

”

“ ∴

()

∴

()

∴

()

”

“ ∴

()

· ()₍₍))

· ←

)

· ()₍₍

·

←

· ()₍₍ · ·))

←

· ()₍₍ · ·))

←

·

“

· ·

) : · ” “ ”

· ()₍₍ · ·

· ()₍₍ · · · ·))

· ()₍₍ · · · ·))

· : ()

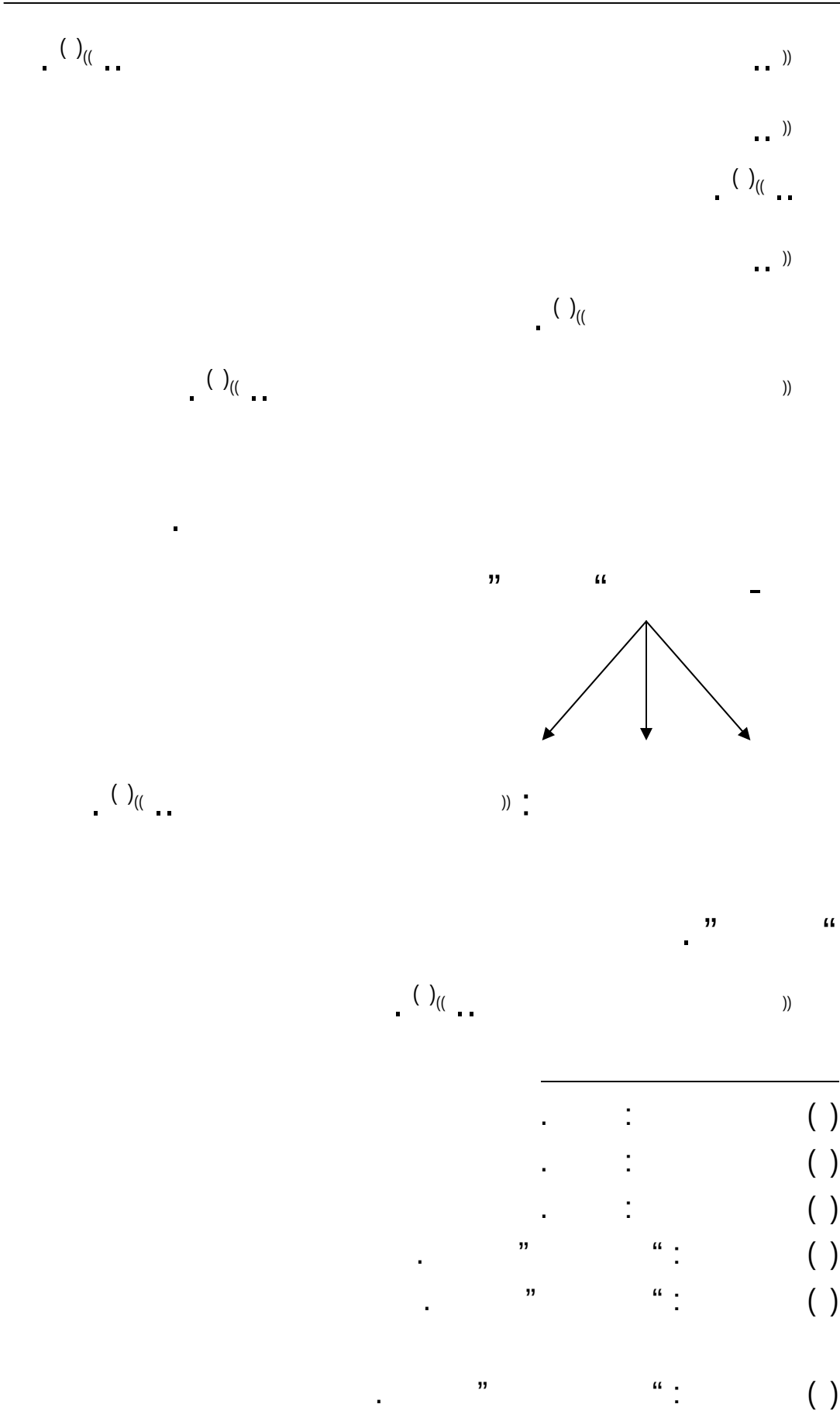
· : ()

· ” “ : ()

· : ()

· : ()

· ()

■

■ () ((■ ■))

■ () ((■ ■))

■ () ((■ ■ ■)) :

■ () ((■ ■))

(-)

■ ((■ ■)) :

■ ((■ ■))

■ ((■ ■))

■ ((■ ■))

■ ((■ ■)) :

■ () ((■ ■))

■ ()

■ ” “ : ()

■ : ()

■ ” “ : ()

■ : ()

■ ” “ : ()

)) ∴ ” “

· ()((··

· ()((··))

· ()((··))

“ ” “

”

· ((··)) ∴

· ((··))

· ((··))

· ((··))

· ((··))

· ()((·· ··))

” “

· ()((·· ··)) ∴

· ()((·· ··))

· ∴ ()

· ()

· ∴ ()

· ” “ ∴ ()

· ” “ ∴ ()

· ()

[illegible]

· ()((·· -))

· ()((·· -))

· ()((·· -))

()

)

· ()((

:

-

” “ ” “

” “

“ ” “

” “ ” “ ”

” “ ” “

(/) ” “

·

· ” “ : ()

· ” “ : ()

· : ()

· ” “ : ()

·

- -

：

。

。

》 ()

()

。

》：

()

()

》

()

》：

”

“：

()

-

-

。

-

”

“：

()

。

”

“：

()

”

“：

()

”

“：

()

” “)) :

.()((..

:
:

” “ ” “

” “

.()

.

” “ ” “ ” “ -

” “ ” “ ” “ ” “

.

.: ()

.: ()

- -

▪

▪

▪ ()

)

▪

▪ ()

▪ ” “ ()

” “ ▪ ()

▪

- -

()
▪

”

“

”

“

”

“

()

)) ∴

▪

▪ ()((

-

”

“ ∴

▪ ()

▪

()

”

“ ∴

▪ ()

▪

٢ - الحوار المباشر :

))

.()((

()

.

.()

:-

:-

.()

:-

”

“ : ()

.

:- ()

”

“ : ()

.

”

“ : ()

.

.. -))

·
·

..

..

-

..

..

-

·
·

..

-

-

..

-

..

-

· ()
· ((..

-

“

()”

“

()”

“ ()”

“ ()”

” “ :

·

()

· -

()

·

()

·

()

·

()

·
()_⌈ ···

·
·

·· -))

··

··

·· ··

· ()_⌈

··

()

·
·

· ·· -))

··

·
·

··

·

” “ · ()
·

” “ · ()
·

” “ · ()
·

：

。

。。

-

。

。。

。。

。。

-

。。

。。

：

。。

。

。

。

。

。。

-

。

。

。

。

。

。。

。。

。。

。() ((. . . .

。。

-

”

“

”

“

！

。 . . .))

((. . .

：

。

。。

。。

-))

”

“ ；

()

。

..

.

..

.

-

..

. ()

..

..

-

”

“

”

“

.

.

.

-

()

.

.

..

..))

”

“ .

()

.

”

“ .

()

.

■

-

■

-

■

■■

-

-

■

■■

-

■

-

■ ()₍₍

-

”

“

”

“

■

■

()

()

■

■

■

-))

■

-

■■

”

“ ■

()

■

”

“ ■

()

■

	.	..	-
		..	-
	.		-
			-
.		..	-
			-
.	.		-
	:		-
.			-
	.	..	-
.			-
		..	-
.		..	-
	.		-
	.		-
.		..	-
			-
		..	-
.			-
			-
		..	-
.			-
			-

■

-

■

-

■

-

■

-

■

■ () ((

-

■

■

■ ()

■

”

“ ■

()

■

”

“ ■

()

■

- -

■
■

■

)) ∴

■ ()₍₍

■

■ ()

■ ()

()

”

“

■

”

“ ∴

()

■

”

“ ∴

■ ()

■

”

“ ∴

■ ()

■

■

()

“

”

)

· () ((· ·

· ”

“ : ()

■ ■

■ ■ ■

()

■ ” “

” “ ” “ ■ ■))

” “

■ ()((

“ ” “

”

■ ■

■ ■ -))

■ ■

■

■ ■

■

■

■ ■

■ ■

■ ■

■

■ ■

■ ■

■ ” “ ■ ()

” “ ■ ()

：

。

—

。

……

。

。

—

：

。

。

。

—

。

。

。

。

。

。

。

。

。

。

。

。

。

。

（ ）

。

”

“

。

。

—

：

（ ）

- -

” “

“ ” “

”

“ ” “ ()

- - ”

∴

∴))

∴

∴

∴

∴

∴

∴ ()

∴

-))

∴

∴

∴

∴

∴

∴

∴

-

” “ ()
” “ ∴ ()

..

.

-

..

-

. ()₀₀

”

“

”

“

”

“

·
·

-))

..

..

..

-

-

..

..

. : ()

-

· ()_⌈ · ·

· ” “ ” “
·

· · -))

· ·

·

· ·

· ·

· ·

·

· · - ·
· ·

·

· · · · ·

· ·

· · -

· ·

·

· ·

· · ·

-

· ·

· ()_⌈

· ·

· ·

-

· ” “ · ()

· · ()

- -

” “

()

▪

. : ()

⋮ ■

()

⋮ ■

⋮))

■ -

⋮ -

■ -

■ -

■ -

⋮ -

⋮ ■ ⋮

■ ⋮

■ () ((-

” “ ” “

))

■ ” “ ⋮ ()

■ ” “ ⋮ ()

- -

((

)

((

.

:

-))

:

.

-

.

..

-

.

..

:

:

.

-

.

:

.

:

.

:

-

.

..

-

.

-

.)((

..

-

.

:

()

- -

”

“

”

“

”

“

-)) :

..

..

-

.

-

.

-

.

..

-

.

..

-

()((

-

((

))

((

))

”

“

”

“

.

.

. : ()

- -

- -

· ()
·

· -))

·
·

· · -

· · · ·

·

·
·

· · -

· ·

()

·
·

· · -

·

· ·

·
·

·
·

·

”

“ ·
·

()

.. :

..

()₍₍ . ..

:

.. ..))

..

..

..

..

..

..

..

..

..

.. ..

..

..

..

..

.. ..

. ” “ . ()

· ()_{⌈⌋}

· ·

·

·
·

· ·

· ·

-))

·
·

· ·

· ·

-

·
·

· ·

· ·

-

· ·

·
·

· ·

-

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

· ·

-

· ·

· ·

· ·

-

”

“ ·
·

()

·

- -

..

.

-

..

..

-

..

..

-

..

-

()
.()

-

(())

..)) ((..)) :

) ((.. ..

((..)) ((..)) ((..)) ((..))

()

” “

” “ : ()

.

■

”

“

”

“

()

()

■

”

“

”

“

■

))

()

■

”

“

”

“

()

■

■

■

■

■
:

()

”

“
:

()

”

“
:

()

■

”

“

：

..... -))

..... -

((..... -

..

..

..

)) ；

() ((.....
.....

。

”

“ ；

()

。

٣ - الإيقاع البيئي^(١) :

))

() ((

.

:

:

-

:

.

-

-

.

:

:- () -

))

() ((

))

()

”

“ :

()

”

“ :

()

· () ((· ·

))

· () ((· ·

))

· ·

· () ((· ·

))

· ·

· () ((· ·

· ·

))

· () ((_____

· () ((· ·

))

”

“

·

[

]

· : ()

· : ()

· ” “ : ()

· : ()

· : ()

· ” “ : ()

[]

.

.

∴

▪

”

“

”

“

▪

“

”

“

”

.

▪

”

“

(/)

..

•

:() -

“ ” “

”

() (())

)) :

..

() ((

.. ..

..))

..

.. ..

..

() ((

.. ..

..

..))

() ((

.. ..

”

“ : ()

•

-

” “ : ()

•

• : ()

•

• : ()

[illegible]

·
·

· ·

· ·

))

· ·

· ·

· () ((· ·

))

· ·

· () ((· ·

· ·

· ·

))

· () ((

· ·))

· ·

· ·

· () ((

”

“

·

·

”

“ ·

()

·

:

()

·

:

()

·

:

()

()

▪

⋮

■

)

▪ () ((..

⋮

▪

←

-

▪

←

-

▪

←

-

▪

←

-

▪

←

-

()

▪

”

▪

”

▪

“ ▪

()

“ ▪

⋮

()

”

“

”

“

”

“

”

“

▪

· ()

·

))

· () ((

·

”

“

”

“

”

“

”

“

·

· ·

· ·))

· () ((

· ·

))

· () ((

”

“ ·

· ()

” ()

“ ·

· ()

”

“ ·

()

”

“ ·

()

))

· () ((· ·

))

· ·
· () ((

· · -

))

· ·

· () ((· ·

· ·))

· ·

· ·

- ·
·

· ·

· ·

· () ((

·

”

“

-

()

· ” “ · ()

· · ()

· · ()

· · ()

” “ · · ()

·

▪

▪

”

“

()

)

()

▪ () « ...

“

“

() «

) : ▪

”

”

“

▪

()

▪

()

”

-

“ : ▪

()

▪

”

“ : ▪

()

▪

() « » : ” “ ”

)

() «

■ ■

■ ■
” “

) ()

() «

■

■ - ■ -

” “ : : ()

” “ : ()

/

Julia KRISTEVA Semiotv'e Recherches pourune Semanalyse , ()

Edirionsdu Seuil , collection " Tel Quel " , 1969 . 141 - 142 .

” () “ : . ()

·
·

”

“

· () (())

·
·

· () ((·· ··))

·

· () ((··))

”

“

·
·

· () (())

”

“

·

·

”

“

·

· ” “ · ()

· · ()

· · ()

· · ()

» () « .

.

:

« س الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ش » () ..

.

: « س وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ش » () ..

.

« س وَيَلْ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ
مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾
نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّاةٌ ﴿٨﴾ فِي
عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ش » () ..

-

« س وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ش » () ..

-

()	:	“	”
()	:	“	”
()	:	“	”
()	:	“	”
()	:		
()	:		

: «س وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ش

« ()

- .

.

« ()

ش : »

”

“

:

« ()

)

.

”

“

« ()

..

: »

.

() :

() “ . ”

() “ . ”

() :

» :

« ()

:

« ()

..

..

»

: س وَأَشْتَاعِلَ الرَّأْسُ شَيْبًا ش

« ()

» :

: س وَشَاوِرَهُمْ فِي الْأَمْرِ ش

.

« ()

» :

: س مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً

أُخْرَى ش

.

» :

« ()

.

()

.

() : “ ” .

() : .

() : “ ” .

() : “ ” .

() : “ ” .

() : “ ” .

.

” “ ()

.. ..))

” “ () ((..

))

() ((..

))

() ((

()

” “ : ()

” “ : ()

” “ : ()

” “ ()

الخاتمة

:

.

.

.

.

.

.

.

- -

■

■ ■ ■ ■

■

■
■

-

■

-

■

-

■

-

”

“

-

■

-

-

■

“

-

”

.

-

”

“

[]

.

-

.

-

.

-

.

.

()

-

()

.

-

()

.

-

.

-

:

.

-

.

التوصيات

:

.

-

.

-

.

-

:

.

)

-

(

.

-

.

-

.

-

.

-

- -

■

■

-

■

-

-

■

-

■

المصادر والمراجع

أولاً : (قائمة المصادر) :

- () :

-

)

.(

)

-

“ ” (.

•

-

-

•

-

•

* * * *

•

-

”

“ :
•

-

•

”

“ :
•

-

•

-

”

“ :
•

-

•

-

”

“ :
•

-

ثانياً : (قائمة المراجع) :

1- ...

2- ...

3- ...

4- ...

5- ...

6- ...

7- ...

8- ...

9- ...

10- ...

11- ...

12- ...

13- ...

14- ...

15- ...

16- ...

17- ...

18- ...

19- ...

20- ...

21- ...

22- ...

23- ...

24- ...

25- ...

26- ...

27- ...

28- ...

29- ...

30- ...

31- ...

32- ...

33- ...

34- ...

35- ...

36- ...

37- ...

38- ...

39- ...

40- ...

41- ...

42- ...

43- ...

44- ...

45- ...

46- ...

47- ...

48- ...

49- ...

50- ...

51- ...

52- ...

53- ...

54- ...

55- ...

56- ...

57- ...

58- ...

59- ...

60- ...

61- ...

62- ...

63- ...

64- ...

65- ...

66- ...

67- ...

68- ...

69- ...

70- ...

71- ...

72- ...

73- ...

74- ...

75- ...

76- ...

77- ...

78- ...

79- ...

80- ...

81- ...

82- ...

83- ...

84- ...

85- ...

86- ...

87- ...

88- ...

89- ...

90- ...

91- ...

92- ...

93- ...

94- ...

95- ...

96- ...

97- ...

98- ...

99- ...

100- ...

”

“ ■
■

"

“ ■
■

”

“ ■
■

"

“ ”

"

“ ■
■

"

“ ”

“ ■
■

"

”

“ ■
■”

"

“ ■
■

"

“ ■
■

"

“ ■
■

· -

“ · -

- ” ()

·

” “ · -

·

” “ · -

·

” “ · -

·

” “ · -

·

“ · -

”

-

·

“ · -

”

·

“ · -

-

”

·

-

“ ” “ · -

”	“	。	。	—
	。	。		
			。	。
”	“	。	。	—
	。		。	
		—		
	。			
	”	“	。	—
	。	。		
			。	
”	“	。		—
		。		
”	“	。		—
		。		
		—		—
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	
	”	“	。	—
		。		
			。	

■ -

”

“ ■
■

-

■

”

“ ■
■

■

-

■

“ ■
■

-

-

”

■

-

”

“ ■
■

-

■ ■

“ ■
■

-

”

-

■

”

“ ■
■

■

-

■

-

”

“ ■
■

-

■

”

“ ■
■

-

■

”

“ ■
■

-

■ ■

”

“ ■
■

-

■

”		“	.	-	
			.		
”		“	.	-	
			.		
”		“	.	-	
			.		
”		“	.	-	
			-		
”		“	.	-	
			.		
		”	.		
		“	.	-	
			.		
”		“	.	-	
			.		
		”		-	
		“	.	-	
			.		
		”			
		“	.	-	
			.		
		”			
		“	.	-	
			.		
/					

■

”

“ ■
■

-

”

“

■

”

“ ■
■

-

■

“ ■
■

-

”

■

”

“ ■
■

-

■

■

-

ثالثاً : (الدوريات) :

- () : () -
- ()
- () : () -
- .
- () : () -
- ()
- () : () -
- () -
- () () ()
- .
- () () -
- () - ()
- () -
- () -
- () () -
- () -
- () ()
- .
- () () -
- () « »
- () « »

- -

() (())

” “

.

/ / () -

<http://www.awn-dam.com/alesbouh/731/isb010.htm>

فهرس المحتويات

الموضوع	رقم الصفحة
-	
-	
	()
-	
-	
	()
-	
-	
-	
-	
-	
	()
-	
-	
-	 ()
-	
-	

رقم الصفحة

الموضوع

()

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

()

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-